

Representantforslag nr. 12

(2008–2009)

fra stortingsrepresentantene Per-Willy Amundsen, Ib Thomsen, Jan Arild Ellingsen, Ulf Leirstein, Jon Jæger Gåsvatn og Vigdis Giltun

Dokument nr. 8:12 (2008–2009)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Per-Willy Amundsen, Ib Thomsen, Jan Arild Ellingsen, Ulf Leirstein, Jon Jæger Gåsvatn og Vigdis Giltun om forsøksordning med lukket asylmottak

Til Stortinget

BAKGRUNN

Norge er ifølge FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) det landet i verden som har størst asylvekst. Først sa Regjeringen at det skulle komme 5 500 asylsøkere i 2008, deretter økte de estimatet til 10 500, så økte de det igjen til 12 500 og det siste estimatet deres er på 15 000 asylsøkere. Dette innebærer i tilfelle at Norge i 2008 tar imot 4 ganger så mange asylsøkere som Danmark og Finland til sammen, med de kostnader og samfunnsutfordringer det innebærer. I tillegg er antall asylsøkere i 2009 i statsbudsjettet estimert til samme nivå.

Kommuner over hele landet blir påtvunget nye asylmottak, uten at verken lokalsamfunnene eller lokalpolitikere har blitt spurt. Fremskrittspartiet har derfor tatt til orde for lokal vetorett mot asylmottak i Representantforslag nr. 116 (2007–2008), men vil dessverre neppe få flertall for dette på Stortinget når forslaget behandles høsten 2008.

25. juli 2008 ble 22 personer sendt til sykehus etter et masseslagsmål på Nordbybråten asylmottak i Våler i Østfold, og ifølge VG Nett lå skadde og blødende mennesker strødd etter å ha blitt slått med hammere, jernstenger og andre slagvåpen. Dette er ikke første gang asylmottaket er i medias søkelys, og Nordbybråten er heller ikke det eneste asylmottaket i Østfold som har brakt med seg vold og utrygghet. I tillegg til de eksisterende asylmottakene med over 500 plasser,

har Regjeringen gjennom Utlendingsdirektoratet nylig påtvunget Østfold et desentralisert asylmottak i Moss som åpnet 1. september 2008, og et nytt asylmottak i Rygge som åpnet 25. august 2008.

Asylmottak kan være en stor påkjenning for lokalbefolkningen der mottakene opprettes. Dette fordi asylsøkere i dag kan bevege seg fritt i det norske samfunnet, ofte uten at man verken kjenner deres identitet eller vet hva slags bakgrunn de har. ID-løse asylsøkere kan vise seg å være krigsforbrytere, traumatiserte barnesoldater og tunge kriminelle. Myndighetene har heller ingen kontroll over hvor det blir av alle asylsøkerne som hvert eneste år forsvinner fra norske asylmottak, og Statistisk sentralbyrå (SSB) anslår at ca. 18 000 personer oppholder seg ulovlig i Norge. Anslagene på antall illegale innvandrere er for øvrig også estimerer som stadig må oppjusteres.

Forslagsstillerne ønsker lukkede asylmottak i Norge, og viser til at Fremskrittspartiet hadde egne bestemmelser om dette i forslaget til ny norsk utlendingslov i Innst. O. nr. 42 (2007–2008). Forslaget fikk i voteringen i Odelstinget 8. april 2008 kun Fremskrittspartiets stemmer, mens Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre ønsket å beholde dagens ordning. Forslagsstillerne ønsker derfor i denne omgang å foreslå at ett, eller flere av asylmottakene som en prøveordning blir lukkede mottak.

Lukkede mottak vil i hovedsak være for innvandrere som oppholder seg ulovlig i Norge og asylsøkere uten kjent identitet. Unntaket i denne sammenhengen er mindreårige barn. FNs Høykommissær for flyktninger (UNHCR) har egne retningslinjer for bruk av frihetsberøvelse i asylsaker, i form av Executive Committee Conclusion no. 44¹ fra 1986. Her slås det fast at frihetsberøvelse av asylsøkere kan benyttes i

¹ <http://www.unhcr.org/excom/EXCOM/3ae68c43c0.html>

følgende tilfeller: For å bekrefte identitet (hvor man skal avgjøre det faktiske grunnlaget for asylsøknaden), i de situasjoner hvor asylsøkerne har forsøkt å mislede asylmyndighetene ved å ødelegge sine egne ID-papirer, og i de tilfeller hvor nasjonal sikkerhet eller innbyggernes interesser skulle tilsi det.

Artikkel 5 i Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen (EMK) fra 1950 omhandler frihetsberøvelse og arrestasjon, og har tidligere blitt brukt som et motargument mot internering av asylsøkere. Frankrike testet grensene for hva som tillates av denne konvensjonen da de i 1996 internerte fire somaliske asylsøkere i den internasjonale sonen på Paris-Orly lufthavn. Den europeiske menneskerettighetsdomstolen dømte da Frankrike for å ha forbrutt seg mot artikkel 5, og slo fast at EMK også gjelder i transitt- og internasjonale soner i et land som har undertegnet EMK. Barnekonvensjonen er også en utfordring når det gjelder internering av mindreårige enslige asylsøkere. Mens asylsøkere selv frivillig velger å søke asyl, og derved også internering, har enslige barn ikke mulighet til å ta de samme selvstendige valgene.

EU har åpnet for internering av asylsøkere i inntil 18 måneder i den nye europeiske immigrasjonspakten, og i utkastet til EUs returdirektiv som var gjenstand for første behandling i Europaparlamentet 18. juni 2008. Internering gjelder i utgangspunktet for 6 måneder, men kan forlenges med ytterligere 12 måneder hvis vedkommende nekter å samarbeide, eller er dømt av rettsinstansene. Frihetsberøvelse for familier og barn må ifølge direktivutkastet bare brukes som en siste utvei, og da for en kortest mulig periode. EU-landene kan benytte seg av fengsler dersom de ikke har egne interneringsfasiliteter, men bare så lenge disse tredjelandsborgerne holdes

adskilt fra andre fanger. Kontakt med familie, advokater og konsulære instanser skal tillates, og de internerte skal tilbys akutt førstehjelp og elementære helsetjenester. Nasjonale myndigheter og NGO-er (non-governmental organizations) har rett til å inspisere fasilitetene, men medlemslandene kan i den forbindelse kreve autorisasjon. Det er dessuten en informasjonsplikt overfor de internerte, slik at de får satt seg inn i gjeldende lover og regler. Norge er medlem av Schengen-samarbeidet, og det er spesifikt nevnt i direktivutkastets artikkel 28 at direktivet vil gjelde for Norge og Island.

Det finnes primært to former for lukkede mottak. I ankomstmottak holdes asylsøkere i forvaring inntil myndighetene har sikret korrekt ID. Dette kan være et effektivt tiltak mot at yrkeskriminelle, terrorister og bløffmakere misbruker asylordningen. Hjemreise-mottak er mottak der asylsøkere holdes etter avslag frem til de returneres til hjemlandet. Dette sikrer effektivt at asylsøkere med avslag ikke går i skjul og på den måten forhindrer rask retur. Internering er i alle tilfeller tidsbegrenset.

FORSLAG

Forslagsstillerne mener at Norge bør følge utviklingen i resten av Europa, og fremmer derfor følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag overfor Stortinget om en forsøksordning der ett eller flere asylmottak omdannes til lukkede asylmottak, inkludert de nødvendige lovendringer.

12. november 2008